

Araştırma Makalesi

**Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Öz Düzenleme Becerileri ile
Oyun Tercihleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**

**The Investigation of The Relationship Between Self-Regulation Skills
and Games Choices of Preschool Children**

Research Article

Necla Tuzcuoğlu¹ Kadriye Azkeskin^{*2} Şennur Niran³ Selin Özkan⁴

Özet

Araştırmanın amacı okul öncesi eğitim alan çocukların öz düzenleme becerileri ile oyun tercihleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma, ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır. Araştırmanın katılımcıları 2018-2019 eğitim-öğretim yılı, güz döneminde İstanbul ili Avrupa ve Anadolu yakasında yer alan anaokulları arasından seçilen yedi farklı okul öncesi eğitim kurumuna devam eden dört-beş yaş grubu 167 çocuk ve ebeveynlerinden oluşmaktadır. Araştırmada, veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Öz-Düzenleme Ölçeği ve Oyun Tercihi Gözlem Formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda çocukların Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği'nin Düzenleme Becerileri alt boyutunda öğrenme merkezlerinde seçilen oyun türü değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeğinin, Kontrol Becerileri alt boyutunda oyun tercihi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermiştir. Ayrıca öz düzenleme becerileri puanlarıyla cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği ve bu farklılığın kız çocukları lehine olduğu bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: Okul öncesi eğitim, oyun tercihleri, öz düzenleme

Karamanoğlu Mehmetbey
Uluslararası Eğitim
Araştırmaları Dergisi

Haziran, 2020
Cilt 2, Sayı 1
Sayfalar: 1-7
<http://dergipark.gov.tr/ukmead>

* Sorumlu Yazar

Makale Bilgileri

Geliş : 14.10.2019
Kabul : 22.06.2020

Abstract

The aim of the study is to examine the relationship between the self-regulation skills of children who receive preschool education and their game preferences. The research is designed in relational screening model. Participants of the study consisted of 167 children and their parents, who are attending seven different preschool education institutions selected from the kindergartens on the European and Anatolian side of Istanbul during the fall semester of the 2018-2019 academic year. In the research, Personal Information Form, Self-Regulation Scale and Game Preference Observation Form were used as data collection tools. As a result of the research, it was found that there was a significant difference in the Self-Regulation Skills Scale of Children's Self-Regulation Skills sub-dimension according to the type of game selected in the learning centers. Self-Regulation Skills Scale showed a significant difference in the Control Skills sub-dimension according to the game preference variable. In addition, it was found that self-regulation skills scores differed according to gender variable and this difference was in favor of girls.

Keywords: Preschool education, game preferences, self-regulation

Karamanoğlu Mehmetbey
International Journal of
Educational Research

June, 2020
Volume 2, No 1
Pages: 1-7
<http://dergipark.gov.tr/ukmead>

* Corresponding author

Article Info:

Received : 14.10.2019
Accepted : 22.06.2020

¹Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi ABD, neclatuozcuoglu@yahoo.com

²Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi ABD, ekadriye@marmara.edu.tr

³Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi ABD, sennursob@marmara.edu.tr

⁴Uzman Psikolojik Danışman, selinsozkan@gmail.com

GİRİŞ

Erken çocukluk döneminde çocukların gelişim özelliklerinin bilinmesi gerekmektedir. İşlem öncesi dönem çocuklarının öğrenmesi duyu temellidir. Okul öncesi dönemde tüm duyuları ile dünyaya açık olan çocuğun aile ve okulu tarafından desteklenmesi gerekmektedir. Uyarıcı ortamın zamanında, yerinde ve yeterli miktarda sunulması çocuğun gelişimi açısından önemlidir (Özata, 2015).

Çocuğun eğitiminde ve kişiliğinin gelişiminde çocuk oyunları önemli bir yer tutmaktadır. Çocuklar birçok kişisel ve fiziksel becerileri farkında olarak ya da olmayarak oyun içerisinde kazanır. Oyun; insanın doğumundan itibaren başlayan ve yaşamı boyunca devam eden, bazen amaçlı bazen amaçsız şekilde gerçekleştirilebilen etkinliklerdir.

Yörükoğlu'na göre (2008), oyun çocuğun en temel öğrenme ortamıdır. Çocuk oynadıkça duyuları keskinleşir, yetenekleri serpilir, becerisi artar. Oyun duyduklarını, gördüklerini sınavıp denediği, öğrendiklerini pekiştirdiği bir deney odası gibidir.

Oyun oynamak çocuklar için yemek yemek uyumak gibi doğal bir gereksinimdir. Her gün öğrendiklerini oyun yoluyla özümserler, çocuğun tüm yaşamı oynamak, keşfetmek, dokunmak, hissetmek, tatmak ve koklamaktır (Barber, 2011).

Oyun sayesinde çocuk kendi özelliklerini ve kendisine ait dünyasını öğrenir. Bunun yanında oyun, çocuğun hayal gücünü keşfetmesini, kendi öz kimliğini kazanmasını ve bağımsız hareket etmesini sağlar (Çay, 2006).

Oyun, çocuğun gelişimine ve eğitimine önemli katkılar sağlamanın yanı sıra onun, ruhsal ve fiziksel açıdan gelişimini de desteklemektedir. Çocuk oyun sayesinde yaşadığı toplumun kurallarını öğrenir, çevresindeki insanlar ile yardımlaşma becerisi edinir. Ayrıca çocuk oyun içerisinde kendi haklarını korumayı ve arkadaşlarının da hakları olduğunu öğrenir. Farklılıklara duyarlılık kazanır (Sezer, Yılmaz ve Koçyiğit 2016).

Çocukların akranlarıyla olan iletişimlerini ve becerilerini, akranlarıyla olan sosyal uyumlarını ve sosyal çatışmalarını incelemek için oyun oldukça önemlidir. Akran ilişkilerinde; oyun sırasında ortaya çıkan olumlu, olumsuz davranışları gözlemlemek mümkündür. Oyun gözlemi; çocukların oyun türlerine veya oyun içeriğindeki davranışlara, bu davranışların sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimiyle ilgili olan diğer davranışlarla olan ilişkilerine ve oyundaki sözel ifadeleri ortaya koymak için sistematik bir şekilde yapılan bir gözlem türüdür (Hartup, 1976: akt. Aslan, 2017).

Oyun davranışlarının değerlendirilmesinde, gözlemlerin ve oyun içeriklerinin yorumlanması önemlidir. Gözlem sırasında oyun türlerinin ortaya çıkışı, birbirini izleyen oyun türleri ve davranışların içerikleri duygusal ve davranışsal sorunları ve bozuklukları olan çocukların belirlenmesinde yardımcı olması için kullanıldığı bilinmektedir (Hartup, 1976; Hetherington, Cox, ve Cox, 1979; Singer ve Singer, 1976; Sutton-Smith, 1980; Wainwright ve Fein, 1996; McDonough, Stahmer, Schreibman, ve Thompson, 1997; Oppenheim, vd., 1997: akt. Aslan, 2017).

Oyun, çocuğun kendini ifade etmesinin doğal bir yoludur. Çocuklar duygularını ve sorunlarını oynayarak ifade ederler, oyunda çocuğun yaşamsal deneyimlerinin yansımaları vardır. Gözlemlenebilir davranış, tüm geçmiş ve şimdiki deneyim, koşul ve ilişkilerin birikimi sonucunda ortaya çıkar (Axline, 2019).

Oyun; çocukların öz düzenleme becerilerini destekleyen unsurlardan biridir. Öz düzenlemenin gelişimi; kişilerin yaşam niteliğinin artırılması ve yaşamı boyunca sosyal ilişkilerinin düzenlenmesinde önemli bir yere sahiptir. Öz düzenleme, uyum gösterme, uygun olmayan davranışların engellenmesi, irade, istekleri erteleyebilme, duyguları kontrol etme ve düzenleme, benlik esnekliği, dikkat etme ve dikkati sürdürülebilir kapasitesi gibi kavramlarla açıklanmaktadır (Rothbart ve Bates, 1998: akt. Ertürk Kara, Gönen 2015, Vohs & Baumeister, 2011).

Öz-düzenleme, kişisel amaçlara ulaşmak için planlı ve döngüsel olarak uyarlanmış, kendi kendini yarattığı düşünceleri, duyguları ve eylemleri ifade eder. Zimmerman'a (2000, 2002) göre öz düzenleme zihinsel bir yetenek veya akademik bir performans becerisi değildir; bunun yerine, öğrencilerin zihinsel yeteneklerini akademik becerilere dönüştürdüğü kendi kendini yönlendirdiği bir süreçtir.

Yaşamın ilk beş yılında çocuklar duygularını kontrol etme, hazlarını ertelemeyi öğrenme ve diğer insanlarla ilişki kurma becerilerini geliştirmektedirler (Trawick-Smith, 2014).

Erken yaşlarda olumlu sosyal beceriler ve sağlıklı duygusal ilişkiler oluşturmak daha sonra oluşacak problemleri gidermeye çalışmaktan daha etkilidir.

Oyun sırasında çocuklar öz düzenleme becerileri ile ilgili sayısız deneyim yaşama imkânı elde ederler. Eğitim ortamında öz düzenleme çocuğun öğrenmesinde aktif olmasını, kendi öğrenmesini kendisinin oluşturmasını sağlamaktadır.

Bu açıdan, Bodrova & Leong'un (2013) ifade ettikleri gibi oyun, çocukların dışarıdan yönlendirilen emirlere uydukları diğer etkinliklerin tersine, çocukların kendi davranışlarına kendilerinin sınırlama koymalarına (self-restraint) olanak sağlar ve böylece bu süreç, öz düzenlemenin başladığı zaman olarak ifade edilebilir. Çocuk oyun içerisinde kendini tanıyıp, tepkilerini kontrol eder. Oyunda, yaşamın doğrudan gereksinimlerini aşan ve eyleme anlam katan bağımsız bir unsur rol oynar (Huizinga, 1995).

Bu araştırma ile erken çocukluk döneminde çocukların öz düzenleme becerileri ile öğrenme merkezlerinde seçtikleri oyun türleri arasındaki ilişkinin inceleneceği ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Okul öncesi dönemdeki okul öncesi eğitim alan çocukların öz düzenleme becerileri ile öğrenme merkezlerinde seçtikleri oyun türleri arasındaki ilişkinin inceleneceği ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim-öğretim yılı, güz döneminde İstanbul ili Avrupa ve Anadolu yakasında yer alan anaokulları arasından kolay ulaşılabilirlik ilkesi ile seçilen yedi farklı okul öncesi eğitim kurumuna devam eden dört-beş yaş grubu 167 çocuk ve ebeveynleri oluşturmaktadır. Belirlenen okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenim gören çocukların araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden ebeveynleri ile çocukları katılımcıları oluşturmuştur. Araştırmaya katılanların %53.9'u (n=90) kız çocuk ve %46.1'i (n=77) erkek çocuk olmak üzere toplam 167 çocukla çalışılmıştır.

Tablo 1.

Örneklem Grubu Demografik Özellikleri

Demografik Bilgi	Özellikler	f	%
Çocuğun Cinsiyeti	Kız	90	53.9
	Erkek	77	46.1
Çocuğun Yaşı	4 Yaş	82	53.9
	5 Yaş	85	46.1
Okula Devam Süresi	1 Yıl	57	34.1
	2 Yıl	76	45.5
	3 Yıl	34	20.4
Kardeş Sayısı	Tek Çocuk	89	53.3
	Bir Kardeş	64	38.3
	İki ve Daha Fazla Kardeş	14	8.4
Annenin Öğrenim Düzeyi	İlköğretim	3	1.8
	Lise	24	14.4
	Üniversite	119	71.3
	Lisansüstü	21	12.6
Babanın Öğrenim Düzeyi	İlköğretim	4	2.4
	Lise	31	18.6
	Üniversite	115	68.9
	Lisansüstü	17	10.2
Sosyo-Ekonomik Düzey	Orta Sosyo Ekonomik Düzey	131	78.4
	Üst Sosyo Ekonomik Düzey	36	21.6

Tablo 1 incelendiğinde çalışmanın örneklem grubunun %53.9'unu kız, %46.1'ini erkek çocuklar oluşturmaktadır. Bu çocukların %53.9'u 4 yaşında, %46.1'i ise 5 yaşındadır. Çocukların okul devam etme durumlarına bakıldığında %34.1'nin 1 yıl, %45.5'nin 2 yıl, %20.4'nün ise 3 yıldır eğitim aldığı görülmektedir. Çocukların %53.3'ünün tek çocuk olduğu, %38.3'ünün 1 kardeş olduğu, %8.4'ünün 2 ve daha fazla kardeş olduğu görülmektedir. Annelerin öğrenim düzeyleri incelendiğinde %1.8'inin ilköğretim mezunu, %14.4'ünün lise mezunu olduğu, %71.3'ünün üniversite mezunu olduğu ve %12.6'sının lisansüstü eğitim aldığı görülmektedir. Babaların öğrenim düzeyleri incelendiğinde ise %2.4'ünün ilköğretim mezunu, %18.6'sının lise mezunu olduğu, %68.9'unun üniversite mezunu olduğu ve %10.2'sinin lisansüstü eğitim aldığı görülmektedir. Ailelerin sosyo ekonomik düzeyleri incelendiğinde %78,4'nün orta sosyo ekonomik düzeyde, %21.6'sının ise üst sosyo ekonomik düzeyde olduğu saptanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, Kişisel Bilgi Formu, Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği ve Oyun Türleri Gözlem Formu olmak üzere üç veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlar:

- Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu çocukların ve ailelerin demografik özelliklerini içermektedir. Form, çocukların cinsiyet, yaş, ailenin ekonomik durumu, kardeş sayısı, anne-babanın eğitim durumu ve okul öncesi eğitim kurumuna devam etme süresi bilgilerinin elde edilmesi amacıyla hazırlanan 7 soru içermektedir.
- Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği: 48-72 aylık çocukların öz düzenleme beceri düzeylerini belirlemek için geliştirilen ölçek, örneklem grubunda yer alan çocukların öğretmenleri tarafından değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler ile ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına göre, ölçeğin düzenleme becerileri ve kontrol becerileri olarak adlandırılan iki alt boyuttan ve 33 maddeden oluştuğu kabul edilmiştir. Açıklanan toplam varyansın %55.71 olduğu ve ölçeğin madde faktör yüklerinin ise .58 ile .82 arasında değiştiği saptanmıştır. Ölçeğin, 0.96 iç tutarlılık (Cronbach's Alpha) ve 0.99 test tekrar test güvenilirlik değerlerine sahip olduğu bulunmuştur. Ölçüt geçerliliğini test etmek için kullanılan OÖDÖ rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen 31 çocuğa araştırmacı tarafından birebir uygulanmıştır. İki ölçeğin toplam puanları arasında. 69 düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar, "Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (ÖDBÖ)" olarak adlandırılan ölçeğin, geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu göstermektedir (Bayındır ve Ural, 2016).
- Oyun Türleri Gözlem Formu: Araştırmacılar tarafından oluşturulan form kullanılmıştır. Beş oyun türü üzerinden oyun gözlemi yapılarak her bir çocuk için öğretmenler tarafından doldurulmuştur. Oyun türleri şunlardır

1-Fiziksel aktivite gerektiren oyunlar

- 2-Hareketsiz sakin oyunlar
- 3-Grup oyunları
- 4- Bireysel Oyunlar
- 5- Rol oynama ve fantezi oyunları

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler, 2018–2019 eğitim-öğretim yılı güz döneminde toplanmıştır. Mevcut çalışma süresince etik ilke gözetimi doğrultusunda, İstanbul'da Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olan okullarda uygulama için izin alınmıştır. Kolay ulaşılabilirlik ilkesi ile seçilen yedi farklı okul öncesi eğitim kurumuna devam eden dört-beş yaş grubu çocukların ebeveynlerine araştırma hakkında bilgilendirme yapılmış ve çalışmaya katılmayı kabul eden ebeveynlerin çocukları çalışma grubuna dahil edilmiştir. Çocukların öz düzenleme beceri düzeylerini belirlemek için kullanılan Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği ile Oyun Türleri Gözlem Formu, çalışma grubunda yer alan çocukların öğretmenleri tarafından değerlendirilmiştir. Kişisel bilgi formu ise çocukların ebeveynleri tarafından değerlendirilmiştir. Veri toplama araçlarında çocuğa ait herhangi bir kimlik bilgisi sorusu yer almamaktadır.

Verilerin analizinde uygun istatistiksel paket programı kullanılmıştır (SPSS 21). Verilerin değerlendirilmesinde yüzde, frekans, ortalama, ki-kare, nonparametrik testlerden Mann Whitney U Testi, Kruskal Wallis-H anlamlılık testlerinden yararlanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmada elde edilen verilere ilişkin bulgulara bu bölümde yer verilmiştir.

Tablo 2.

Okul öncesi dönemde çocukların öz düzenleme becerilerinin öğrenme merkezlerinde seçtikleri oyun türü değişkenine ilişkin Mann Whitney U Testi

Alt boyut	Oyun Türü	n	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	z	p
Düzenleme Becerileri	Grup	123	88,78	10919,50	2118,500	-2,136	,033*
	Bireysel	44	70,65	3108,50			
Kontrol Becerileri	Grup	123	87,67	10783,50	2254,500	-1,642	,101
	Bireysel	44	73,74	3244,50			
Toplam Puan	Grup	123	88,64	10902,50	2135,500	-2,073	,038*
	Bireysel	44	71,03	3125,50			

* $p < .05$

Okul öncesi dönemdeki çocukların öz düzenleme becerilerinin öğrenme merkezinde seçtikleri bireysel ya da grup oyunlarına göre incelendiği Tablo 2'de Öz Düzenleme Becerileri Ölçeğinin Düzenleme Becerileri ($U=2118,500$; $z=-2,136$) alt boyut sıra ortalamaları ile ölçeğin toplam puan ($U=2135,500$; $z=-2,073$) sıra ortalamalarının seçtikleri oyun türlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p < .05$). Sıra ortalamaları incelendiğinde ölçeğin Düzenleme Becerileri alt boyutu ile ölçek toplam puanları için grup oyunlarını tercih eden çocukların bireysel oyunları tercih eden çocuklardan sıra ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 3.

Okul öncesi dönemde çocukların öz düzenleme becerilerinin öğrenme merkezlerindeki oyun tercihi değişkenine ilişkin Kruskal Wallis-H Testi sonuçları

Alt boyut	Gruplar	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	Sd	p
Düzenleme Becerileri	Fiziksel aktivite	54	77,05	2,230	3	,526
	Hareketsiz oyun	53	88,49			
	Hayali oyunlar	38	89,71			
	Cinsiyet rol oyunu	22	80,39			
Kontrol Becerileri	Fiziksel aktivite	54	74,83	8,541	3	,036*
	Hareketsiz oyun	53	96,76			
	Hayali oyunlar	38	88,71			
	Cinsiyet rol oyunu	22	67,61			
Toplam Puan	Fiziksel aktivite	54	75,73	4,777	3	,189
	Hareketsiz oyun	53	91,45			
	Hayali oyunlar	38	91,43			
	Cinsiyet rol oyunu	22	73,50			

* $p < .05$

Tablo 3'de çalışma grubundaki çocukların öz düzenleme becerilerinin alt boyut ve toplam puan sıra ortalamalarının öğrenme merkezlerindeki oyun tercihi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testi sonuçları incelendiğinde ölçeğin Düzenleme Becerileri alt boyutu ve ölçeğin toplam puanlarının oyun tercihi değişkeninin sıra ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p > .05$). Ancak ölçeğin Kontrol Becerileri ($x^2=8,541$; $sd=3$; $p < .05$) alt boyutunun oyun tercihi değişkeninin sıra ortalamaları arasındaki farkın anlamlı

olduğu saptanmıştır. Anlamli farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Mann Whitney U Testi yapılmıştır. Buna göre fiziksel aktivite gerektiren oyunlar ile hareketsiz oyunları tercih eden çocuklar arasında ($U=1077,500$; $z=-2,205$; $p=.02$) hareketsiz oyunları tercih eden çocukların lehine; hareketsiz oyunları tercih eden çocuklar ile cinsiyet rolleri içeren oyunları tercih eden çocuklar arasında ($U=365,500$; $z=-2,534$; $p=.011$) hareketsiz oyunları tercih eden çocukların lehine olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.

Okul öncesi dönemde çocukların öz düzenleme becerilerinin cinsiyet değişkenine ilişkin Mann Whitney U Testi

Alt boyut	Oyun Türü	n	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	z	p
Düzenleme Becerileri	Kız	90	92,34	8310,50	2714,500	-2,411	,016*
	Erkek	77	74,25	5717,50			
Kontrol Becerileri	Kız	90	99,46	8951,50	2073,500	-4,472	,000*
	Erkek	77	65,93	5076,50			
Toplam Puan	Kız	90	95,86	8627,50	2397,500	-3,428	,001*
	Erkek	77	70,14	5400,50			

* $p<.05$

Tablo 4 incelendiğinde okul öncesi dönemdeki çocukların Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği'nin Düzenleme Becerileri ($U=2714,500$; $z=-2,411$) ve Kontrol Becerileri ($U=2073,500$; $z=-4,472$) alt boyut sıra ortalamaları ile ölçeğin toplam puan ($U=2397,500$; $z=-3,428$) sıra ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p<.05$). Sıra ortalamaları incelendiğinde ölçeğin alt boyutları ile toplam puanı için kız çocukların erkek çocuklardan sıra ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 5.Okul öncesi dönemdeki çocukların cinsiyetlerine göre öğrenme merkezlerinde seçtikleri oyun türüne ilişkin frekans, yüzde dağılımı ve χ^2 testi sonuçları

Cinsiyet	Oyun Türü			
	Grup Oyunları		Bireysel Oyunlar	
	n	%	n	%
Kız	68	75,6	22	24,4
Erkek	55	71,4	22	28,6
Toplam	123	73,7	44	26,3
	$\chi^2=,364$		$p=,546$	
	$sd=1$			

Tablo 5 incelendiğinde kız çocukların %75,6'sı grup oyunlarını, %24,4'ü bireysel oyunları tercih etmişlerdir. Erkek çocukların ise %71,4'ü grup oyunlarını, %28,6'sı bireysel oyunları tercih etmişlerdir. Yapılan ki-kare testi sonuçlarına göre araştırmaya katılan çocukların öğrenme merkezlerinde seçtikleri oyun türünün cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır ($\chi^2(sd=1, n=167) =,364, p>.05$).

Tablo 6.Okul öncesi dönemdeki çocukların cinsiyetlerine göre öğrenme merkezlerindeki oyun tercihi değişkenine ilişkin frekans, yüzde dağılımı ve χ^2 testi sonuçları

Cinsiyet	Oyun Tercihleri							
	Fiziksel aktivite		Hareketsiz oyun		Hayali oyunlar		Cinsiyet rol oyunu	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Kız	20	22,2	34	37,8	24	26,7	12	13,3
Erkek	34	44,2	19	24,7	14	18,2	10	13,0
Toplam	54	32,3	53	31,7	38	22,8	22	13,2
	$\chi^2=9,735$		$p=,021^*$				$sd=3$	

* $p<.05$

Tablo 6'ya göre kız çocukların %22,2'si fiziksel aktivite gerektiren oyunları, %37,8'i hareketsiz oyunları, %26,7'si hayali oyunları ve %13,3'ü cinsiyet rolleri içeren oyunları tercih etmişlerdir. Erkek çocukların ise %44,2'si fiziksel aktivite gerektiren oyunları, %24,7'si hareketsiz oyunları, %18,2'si hayali oyunları ve %13'ü cinsiyet rolleri içeren oyunları tercih etmişlerdir. Yapılan ki-kare testi sonuçlarına göre araştırmaya katılan çocukların öğrenme merkezlerindeki oyun tercihlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($\chi^2(sd=3, n=167) = 9,735, p<.05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde okul öncesi eğitim alan çocukların öz düzenleme becerileri ile çocukların oyun türleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmanın bulguları özetlenmiş ve tartışılmıştır.

Okul öncesi dönemdeki çocukların öz düzenleme becerilerinin öğrenme merkezinde seçtikleri bireysel ya da grup oyunlarına göre incelendiğinde Öz Düzenleme Becerileri Ölçeğinin Düzenleme Becerileri alt boyut sıra ortalamaları ile ölçeğin toplam puan sıra ortalamalarının seçtikleri oyun türlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Sıra ortalamaları incelendiğinde ölçeğin Düzenleme Becerileri alt boyutu ile ölçek toplam puanları için grup oyunlarını tercih eden çocukların bireysel oyunları

tercih eden çocuklardan sıra ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu da bize öz düzenleme becerileri yüksek olan çocukların bireysel oyunlardan ziyade grup oyunlarını tercih ettiklerini göstermektedir.

Alan yazın incelendiğinde bu durum bize öz düzenleme becerileri yüksek olan çocukların akran ilişkileri, sosyal beceriler ve sosyal yetkinlikler konusunda iyi olduklarını göstermektedir. Kaya ve Akgün'ün (2016), belirttiği üzere yapılan araştırmalarda çocukların mizaç özellikleri ile davranış sorunları, akran kabulü, arkadaş seçimi ve sosyal yeterlilik, okul başarısı, öz-düzenleme ve öz-yeterlilik kapasitesi, okulu sevme gibi değişkenler ile öğrenci-öğretmen etkileşimi arasında ilişki olduğu bulunmuştur.

Çocukların öz düzenleme becerilerinin alt boyut ve toplam puan sıra ortalamalarının öğrenme merkezlerindeki oyun tercihi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Öz düzenleme becerileri ölçeğinin Düzenleme Becerileri alt boyutu ve ölçeğin toplam puanlarının oyun tercihi değişkeninin sıra ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur. Ancak ölçeğin Kontrol Becerileri alt boyutunun oyun tercihi değişkeninin sıra ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu saptanmıştır. Buna göre fiziksel aktivite gerektiren oyunlar ile hareketsiz oyunları tercih eden çocuklar arasında hareketsiz oyunları tercih eden çocukların lehine; hareketsiz oyunları tercih eden çocuklar ile cinsiyet rolleri içeren oyunları tercih eden çocuklar arasında hareketsiz oyunları tercih eden çocukların lehine olduğu belirlenmiştir. Alan yazın incelendiğinde Ayan ve Memiş'e (2012) göre oyun çocuğu bedensel gelişimini çeşitli açılardan etkiler. Açık havada oynanan oyunlar çocuğun güneşten ve temiz havadan yararlanmasını sağlar ve bedensel gelişimini hızlandırır. Taşınabilir oyuncaklarla öğretmen destekli sınıf dışı ortamının oluşturulması ile okul ile okul öncesi çocuklarının fiziksel aktivite düzeyleri artabilir olduğu bilinmektedir. Oysaki özellikle son dönemde çocukların değişen çevre koşulları ve uyaranlar ile ilgili olarak daha çok kapalı alanlarda zaman geçirdikleri ve çocukların açık hava ve açık alanlarda oyun oynama fırsatı bulamadıkları gerçeğini göstermektedir.

Okul öncesi dönemdeki çocukların Öz Düzenleme Becerileri Ölçeğinin Düzenleme Becerileri ve Kontrol Becerileri alt boyut sıra ortalamaları ile ölçeğin toplam puan sıra ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Sıra ortalamaları incelendiğinde ölçeğin alt boyutları ile toplam puanı için kız çocukların erkek çocuklardan sıra ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Alan yazın incelendiğinde öz düzenlemeyi cinsiyete göre inceleyen araştırmaların sonuçlarının farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Aksoy ve Tozduman-Yaralı (2017)'nin ifade ettiği üzere öz düzenleme becerisinin ülkemizde yaş, cinsiyet, anne-baba eğitim durumu vb. değişkenlerle ilişkisini inceleyen araştırmalar olduğu ancak bu araştırmaların sınırlı sayıda olduğu belirtilmiştir. Aksoy ve Tozduman-Yaralı'nın yapmış oldukları benzer bir araştırma sonucunda, kızların öz düzenleme becerileri ile dikkat/dürtü alt boyutuna ilişkin performansları erkeklere göre daha yüksek bulunurken, olumlu duygu ve oyun becerilerinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır.

Kockansha, Murray ve Coy, (1997) ile Raffaelli ve diğerleri (2005) kız çocukların öz düzenleme becerilerinin erkek çocuklardan daha gelişmiş olduğunu yapmış oldukları boylamsal çalışmalarda saptamışlardır.

Araştırma sonuçlarından bir diğeri de öğrenme merkezlerinde kız ve erkek çocukların grup oyunlarını tercih ettikleridir.

Yapılan bu araştırmada kız çocukların fiziksel aktivite gerektiren oyunlar yerine, hareketsiz oyunları ve hayali oyunları tercih ettikleri, erkek çocukların büyük bir çoğunluğunun ise fiziksel aktivite gerektiren oyunları, tercih ettikleri görülmüştür. Bu sonuç alan yazınla paralellik göstermektedir. Aksoy ve Tozduman-Yaralı (2017)'nin belirttikleri üzere erken yaştan itibaren erkekler kızlardan daha hareketli ve atak olma, engellendiklerinde daha huzursuz olma ve dürtüsel hareket etme eğilimindedirler. Dikkat ve dil gelişimi konusunda avantajlı çocuklar, hazzı ertelemeye daha başarılı olmaya eğilimlidirler. Bu durum, araştırma sonucunda kızların erkeklerden öz düzenleme ve dikkat boyutunda daha yüksek puan almalarına gerekçe olarak gösterilebilir.

ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarına göre aşağıdaki öneriler getirilebilir:

- Sınıf ortamında yapılacak düzenlemeler ile tüm çocukların farklı oyun türlerini denemeleri için fırsatlar oluşturulabilir. Eğitimciler, öğrenme merkezlerinde kız ve erkek çocuklarının birlikte oyunlar kurma konusunda daha etkin rol alabilir.
- Araştırmacılar, çocukların öz düzenleme becerisi ile oyun ve oyun tercihleri/oyuncak tercihlerini farklı değişkenlerle (sosyal problem çözme, akran ilişkileri, anne-baba tutumları, sosyal beceri, sosyal yetkinlik vb.) ilişkisini inceledikleri yeni çalışmaları gerçekleştirebilirler.
- Araştırmanın evren ve örnekleme genişletilerek yeni çalışmalar yapılabilir. Çocukların öz düzenleme becerileri ile oyun davranışları arasında ilişkiyi inceleyen nitel çalışmalar yapılabilir. Farklı yaş grubundaki çocukların oyuncak ve materyal tercihlerinde öz düzenleme düzeylerinde farklılık olup olmadığı araştırılabilir.

KAYNAKÇA

Aksoy, A. B. ve Tozduman-Yaralı, K. (2017). Çocukların öz düzenleme becerileri ile oyun becerilerinin cinsiyete göre incelenmesi. Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 7(2),442-455

- Aslan, Ö. M. (2017). 36-71 aylık çocuklar için oyun davranış ölçeğinin geliştirilmesi. Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Kastamonu Eğitim Dergisi, 25(3), 897-910.
- Ayan, S. ve Memiş-Uğur A. (2012). Erken çocukluk döneminde oyun. Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi, 14(2), 143-149
- Axline, V. M. (2019). Oyun Terapisi. Ankara: Panama Yayıncılık.
- Barber, V. (2011). Oyunlarla Çocukların Duygusal Dünyasını Geliştirmek (E. Aksay, Çev.). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Bayındır, D. ve Ural, O. (2016). Öz düzenleme becerileri ölçeğinin geliştirilmesi. Uluslararası Online Eğitim Bilimleri Dergisi, 8(4), 119-132
- Bodrova, E. Germerott, C., & Leong, D. J. (2013). Play and self-regulation: Lessons from Vygotsky. *American Journal of Play*, 6(1), 111-123.
- Cömert-Özata, S. (2015). Okul Öncesinde Oyun Temelli Duyu Eğitimi. Ankara: Nobel Yayınları.
- Çay, D.R.(2006) Çocuk Oyun Alanlarının İç Mekan ve Yakın Çevrede Oluşumu, (Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Anasanat Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- Denham, S., Warren-Khot, H., Bassett, H., Wyatt, T., ve Perna, A. (2012). Factor structure of self- regulation in preschoolers: Testing models of a field-based assessment for predicting early school readiness. *Journal of Experimental Child Psychology*, 111(3), 386-404. doi: 10.1016/j.jecp.2011.10.002
- Ertürk-Kara, H. G. ve Gönen, M. (2015). Eğitimde kuram ve uygulama. Okul öncesi dönemdeki çocukların öz düzenleme becerisinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11(4), 1224-1239.
- Huizinga, J. (1995). *Oyunun toplumsal işlevi üzerine bir deneme* (1.Basım). (Çev: Mehmet Ali Kılıçbay). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Kaya, Ö. ve Akgün, E. (2016). Okul öncesi dönemdeki çocukların okula uyum düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 15(4), 1311-1324
- Kochanska, G., Coy, K. C. ve Murray, K. T. (2001). The development of self-regulation in the first four years of life. *Child development*, 72(4), 1091-1111.
- McClelland, M., & Cameron, C. (2011). Self-regulation in early childhood: Improving conceptual clarity and developing ecologically valid measures. *Child Development Perspectives*, 6(2), 136-142. doi: 10.1111/j.1750-8606.2011.00191.x
- Rothbart, M. K., ve Bates, J. E. (1998). Temperament. W. Damon ve N. Eisenberg (Ed.), *Handbook of child psychology: Social, emotional, and personality development* (s. 105-176) içinde. Hoboken: John Wiley & Sons Inc.
- Sezer, T., Yılmaz, E. ve Koçyiğit, E. (2016). 5-6 yaş grubu çocukların oyun becerileri ile aile-çocuk iletişimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(2), 185-204. doi: 10.11616/AbantSbe.
- Trawick-Smith, J. (2014). Erken çocukluk döneminde gelişim (F. Şahin, M. Buldu, A. Ş. Öz, V. Şahin, M. Saçkes, Ö. Özgün ...R. Olgan, Çev.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Vohs, K. D., & Baumeister, R. F. (2011). *Handbook of self regulation*. New York: Guilford Press.
- Whitebread, D. (1999). Interactions between children's metacognitive processes, working memory, choice of strategies and performance during problem-solving. *European Journal of Psychology of Education*, 14(4), 489-507.
- Yörükoğlu, A. (2008). Çocuk ruh sağlığı. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Zimmerman, B. J. (2000). Attainment of self-regulation: A social cognitive perspective. M. Boekarts, P. R. Pintrich ve M. Zeidner (Ed.), *Handbook of self-regulation* (s. 13-39) içinde. San Diego, CA: Academic Press. doi:10.1016/B978-012109890-2/50031-7
- Zimmerman, B. J. (2002). Becoming a self-regulated learner: An overview. *Theory Into Practice*, 41(2), 64-70. doi: 10.1207/s15430421tip4102_2